

MAGASINET

MEDLEMSTIDNING FÖR PAPPERS AVD 68

NR. 2 2016

RECEPTION

Novell
Dikeskörningen

Krönika

Orättvisans gränser

Ordförande har ordet

**Har man skickat hem på tok
för mycket folk?**

Sen 2010 har stress eller stressrelaterade sjukdomar ökat med drygt 70 procent. Det som är värst är att den negativa utvecklingen tycks fortsätta. Arbetsmiljöverket skärper nu därför kraven på alla arbetsgivare.

Från den 31 mars 2016 gäller deras nya föreskrifter om organisatorisk och social arbetsmiljö, AFS (Arbetsmiljöverkets författningssamling) 2015:4. Målet med de nya reglerna är att minska den arbetsrelaterade ohälsan.

I den nya AFS står "Arbetsgivaren ska se till att de arbetsuppgifter och befogenheter som tilldelas arbetstarna inte ger upphov till ohälsosam arbetsbelastning. Det innebär att resurserna ska anpassas till kraven i arbetet". I allmänna råd står "Tilldelning av arbetsuppgifter innebär krav i form av en viss arbetsmängd och svårighetsgrad som behöver vägas upp med resurser. Arbetsgivaren bör ta hänsyn till tecken och signaler på ohälsosam arbetsbelastning vid tilldelningen".

Hur är det på bruket? Har vi den hälsosamma arbetsmiljö som föreskriften kräver? Att svara ja känns inte som en självklar sak med tanken

på vilka signaler som kommer från golvet. Våra medlemmar bevittnar den ökade stressen som kopplas till den ökade mängden av arbetsuppgifter. En kraftigt minskad organisation ska utföra samma mängd arbetsuppgifter. Ett exempel är rullalaget. Tolv anställda har blivit sex. De hanterar samma rullflöde som tidigare. Fyra av dem har drabbats av hjärtrelaterade sjukdomar idag. Är det på grund av ett stressigt och ohälsosamt arbetstempo? Det kan vi inte svara på idag men det vi kan säga är att det är hög tid att fabriksledningen utvärderar den senaste neddragningen. Har man skickat hem på tok för mycket folk? Även tidigare ledningar drog kraftigt ner på bemanningen, men direkt efteråt gjorde de positiva justeringar när de upptäckte att organisationen inte mårde bra. De kände ingen prestige i frågan och kunde backa ett steg. Att ta hand om pro-

duktionen är en lednings plikt men att ta väl hand om företagets anställda är ett mycket större kall!

Vi, Pappers medlemmar, välkomnar den nya AFS med hopp om att den ska förebygga ohälsa på arbetsplatsen.

Avtal 2016

Avtalsrörelsen 2016 är över och den nya för 2017 börjar redan nu under sommaren. Som ni redan vet var vår avdelning en av de fyra som inte ställde sig bakom avtalet. Varför det? Vi tycker inte att Förbundsstyrelsen gav förhandlingsdelegationen mandat att göra upp om deltidspensionen genom att försäkra ATK-reglerna. Tvärtom! Det var ett enigt möte som sa tydligt och klart "Rör inte ATK:s valmöjlighet".

Men allt var inte dåligt i uppgörelsen 2016. Vi har fått 2,2 % lönejustering och klarade Inflationsmålet på 2 %. Den generella lönejusteringen är i kronor som tryggar låglönesatsningen. Rätten till deltidspension är också en viktig vinst. Reglerna kring permission och remiss av

företagsläkare har förbättrats. Nu kan man bevilja permission även om en annan läkare skriver remiss med förutsättning att företagsläkare inte finns eller inte är tillgänglig. Regeln kring

arbetsgivarintyget har förbättrats genom att man tidsatte när arbetsgivaren senast måste skriva ut intyget (14 dagar efter begäran).

Tyvärr, ATK-valförsämringen och orättvisan att en nyanställd inte får valmöjlighet de första fem åren vägde så tungt att vi inte kunde ställa oss bakom avtalet. Vi får hoppas att man slutar köpa bättre villkor med ATK som betalningsmedel. ATK är det största vinsten som Förbundet har uppnått de senaste 25 åren. Det skulle vara tragiskt att uttradera det.

Semesterperioden närmar sig med kraftiga steg. Jag hoppas verkligen att ni hinner ladda om batteriet. Önskar er alla en trevlig sommar!

Aleksandar

**Har man skickat hem
på tok för mycket
folk?**

I samband med att avtalet slöts den 31 mars så fick vi gehör för en ny arbetsmiljöföreskrift som arbetsmiljöverket har tagit fram och som gäller från den 1 april i år. Tanken är att denna ska implementeras på alla våra arbetsplatser, och det kan nog vara på

tiden.

Människor ska inte behöva bli sjuka på grund av ohälsosam arbetsbelastning eller kränkande särbehandling på jobbet. Arbetsmarknaden och arbetslivet har förändrats likväl som kunskapen kring vilka orsaker som ligger till grund för arbetsrelaterad ohälsa i dagens arbetsliv. De nya föreskrifterna har tagits fram i samråd med arbetsmarknadens parter och har fokus på förebyggande arbetsmiljöarbete.

Föreskrifterna konkretiserar arbetsmiljölagen, som är en generell lagstiftning, och förtydligar samt kompletterar det systematiska arbetsmiljöarbete som alla arbetsgivare är skyldiga att bedriva. Tydligare regler gör det lättare för arbetsgivare att göra rätt samt stärker rättssäkerheten på området.

Det är bra att denna föreskrift kommer. Våra arbetsplatser har under en längre tid dränerats på arbetare som tvingats sluta för att kostnadsjakten på fabrikerna har varit hårt uppdrivna. Arbetsplatserna har blivit rent anorektiska, och allt mindre tid finns till att kunna utbilda och genomföra bra arbetsinsatser. Tempot har skruvats upp och till slut kommer det inte att vara hållbart.

När mindre och mindre tid ges till utbildning och kompetensutveckling, desto svårare och mera känslig blir våra arbetsplatser. Genom att det inte ges tid, så kommer den samlande kunskapen att bli sämre på skiftlagen. Jag kommer ihåg när det fanns en skiftreserv på varje skiftlag. Denna reserv kunde användas till att utbilda kamrater på skiftet. Vi kunde avdelningen riktigt bra och de system som då fanns säkerställdes, och arbetsmiljön blev säker. Vi hade tid till att följa checklistor vid igenslaggningar och uppstarter på de olika fa-

briksavdelningarna. Säkerheten stod i fokus.

När sedan neddragningarna kom och det blev mindre folk så blev det genast sämre tid för att kunna genomföra uppstarter och igenslaggningar. Riskerna ökade avsevärt för felmanövrar som om det ville sig riktigt illa kunde gå ut över mina skiftkamrater eftersom vi var så slimmade. Utbildningen blev lidande, kompetensen minskade och många blev nervösa över att veta att man måste klara en hel avdelning själv, utan möjlighet till backup.

Därför hoppas jag att denna föreskrift kommer att hjälpa oss i våra fabriker till en drägligare arbetsmiljö och säkrare arbetsplatser, och det är inte en dag för sent att starta upp detta säkerhetsarbete som denna ger möjlighet till.

Matts Jutterström

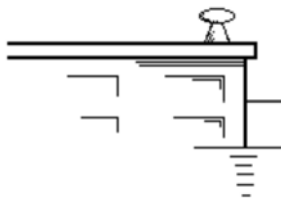
Förbundsordförande

AFS 2015:4

Organisatorisk och social arbetsmiljö

Arbetsmiljöverkets författningssamling

Stress och objudna gäster

Det finns de som anser att rotationen i hamnen inte fungerar maximalt men personalrotationen är det inget fel på. Gamla kajare kommer tillbaka och blir tillsvidareanställda, andra gamla kajare kommer tillbaka och blir viss-tidsanställda, ytterligare andra gamla kajare kommer tillbaka och blir sommarjobbare, nygamla sommarjobbare kommer tillbaka som sommarjobbare och sist har vi gruppen nya kajare som blir sommarjobbare för första gången. Tills vidare verkar det som pensionärerna går säkra!

De första nya sommarjobbarna har börjat dyka upp för att klara av introduktionen innan allvaret sätter igång. Pappers nya avtal får en del lustiga eller rättare olustiga konsekvenser. Vi har t ex en medlem som är 55 år och varit anställd i 25 år på Holmens. Han har alltid valt ledig tid i ATKn. Vid den senaste neddragningen blev han uppsagd trots sin långa anställningstid. Dagen innan förbundsmötet godkände avtalet blev han återanställd p g a 5:2-regeln, d v s han hade jobbat i två år under den senaste 5-årsperioden. Nu var han alltså "nyanställd" och drabbades då av Pappers nya avtal på så sätt att han nu måste tvångsspara ATKn i pension i fem år innan han kan göra ett fritt tre-val igen. När han blir 60 år har han inte rätt till delpension heller eftersom han då bara sparar i fem år. Det är som hämtat ur en sketch från Lorry "det tänkte jag inte på". Förhandlingarna kring halvtimmeslunchen i hamnen var på väg till central förhandling när företaget bad att få återkomma. Sen dess har det varit tyst i en månad. Nu svalnar intresset även hos hamnfolket och i den stressiga tillvaron som råder är det många som tycker det är skönt med en timmes lunch.

Stressen är som sagt påtaglig både på båt och bilutlastningen. En morgon stod det 35 lastbilar och väntade på lastning. Det blir ett problem som sträcker sig utanför fabriksområdet då bilarna parkerar ute på samhället och vakten får kalla ut extra personal för att dirigera trafiken. En PIA är skriven om den stressiga miljön och en ny risk- och konsekvensanalys behöver göras. Trolig-

Stressrelaterat eller ...

en kan också flera trucktillbud i magasinerna tillskrivas det tidvis hårda tempot på utlastningen. Frågan kommer att behandlas på kommande skyddsmöten. Sedan förra Kajkanten har också två riskanalyser gjorts som knyter an till situationen, dels en om lastbilarnas parkering och dels en om flera ordrar i samma fack. Diskussionen om rullalagets tillhörighet och bemanning har blossat upp igen sedan flera truckförare blivit sjukskrivna i den gruppen. Ensamarbetet och det stora rullflödet har medfört att man ibland haft svårt att hinna äta under skiftet. Några av truckförarna vill dessutom därifrån nu. Om företaget vill leva upp till den nya föreskriften om psykosocial arbetsmiljö finns det anledning att se över rullarlagets situation.

Åke Johansson har nu slutat och blivit avtackad och hans sista arbetsdag passade vi på och tog en grupp-bild på all hamnpersonal (förutom 4 personer som inte var på plats). Lelle Eriksson har fyllt år och nu blivit en vuxen man i sina bästa år. Han uppvaktades samtidigt

med Åke. Vår mångårige chef Ingvar Lemdahl slutade 30 april och han kommer att avtackas i samband med en bowlingkväll i Norrtälje. Sedan 1 maj är ekonomichefen Anders Olsson boss även över hamnen. Vad detta betyder får vi återkomma till framöver. Till sist kan vi konstatera att kajens popularitet är ständigt stigande. Då tänker vi inte bara på de gamla återvändarna utan särskilt på de nya besökarna. Olika sorters djur dyker då och då upp i hamnen eller hamnbassängen. Men 1a Maj-helgen fick vi besök av något så ovanligt som ett Lo-djur inne på hamnplan. Tyvärr hann de som var ute och jobbade inte fånga Lo-djuret på bild innan det försvann utåt leramagasinet. Någon trodde att det kanske var LO som var ute för att visa upp sig (det vet katten!). För många år sedan hade vi u-båtsbesök i hamnen men något besök från rymden har vi inte haft – förrän nu. På gamla kajen, intill fartyget Exporter, nödlandade den 4 maj en oidentifierad flygare med en para-motor på ryggen. Spekulationerna gick igång, en terrorist som testar vårt skalförsvar eller en inspektör från Sjöfartsverket som kollar om vi har kontroll över ISPS-området (det har hänt förr). En sak är säker – besöket avslöjade stora brister i vårt försvar. Vi kräva luftvärnstornen åter!

Ingvar, 2:a från höger, lämnar över till Anders, 4:a fr h.

Nu har även turisterna hittat till kajen

Gruppbild på kajen

Välbesökt möte

Årsmötet den 23/3-2016 Folkets Hus.

A årsmötet är en krona på verket för varje verksamhetsår. Det är då medlemmarna officiellt utvärderar verksamheten och beviljar eller inte beviljar styrelsen ansvarsfriheten. På årsmötet väljer medlemmarna förtroendevalda som ska planera och genomföra ett nytt verksamhetsår. Årsmöte ger oss också möjligheten att minnas de kamrater som är inte med oss längre. Vi får även möjligheten att tacka de trogna tjänare som har längre en 25 år varit förtroendevalda.

Årets årsmöte lockade ca 40 medlemmar och ett tiotal gäster. Mötesfunktionärer var traditionellt Johnny Karlson (ordförande) och Börje Nordström (sekreterare).

För underhållningen stod duktiga artisterna Britta Zetterström och Sven Fredriksson. De spelade och sjöng några fantastiska låtar.

På mötet närvarade några av avdelningens många vän-

ner. Några av dem begärde ordet och berättade om hur givande de tycker att samarbetet med oss är. De gäster som begärde ordet var Claes Durge från Folkets Hus, Maria Wilkens-Kammonen från Viking Line, Stefan Hansson från LO-distriktet och Conny Nilsson från Pappers.

Avdelningsordförande informerade mötesdeltagarna om det aktuella fackliga läget på bruket.

Aleksandar valdes till avdelningsordförande med mandat till årsmöte 2018.

Tommy Norén fick Pappers hederstecken för lång och trogen tjänst (25 år) som fackligt aktiv.

Även i år lottades ut fina priser bland mötesdeltagarna. Dessutom fick alla en biobiljett som avdelningen fick som jubileumsgåva från Folkets Hus. När vi var klara så bjöds det på mat i Folkets Hus restaurang - en härlig gulaschsoppa med bröd. Mycket uppskattad.

Jaana Kuusisto

KONTAKTOMBUD / SKYDDSOMBUD

♦	Lars Pettersson	ISS
♦	Gunnar Hanze	ISS
♦	Antero Kankkonen	ISS
♦	Jan-Olov Jansson	ISS
♦	Anders Wiklund	Hamnen
♦	Roger Berglund	Hamnen
♦	Patrik Lundberg	El-Auto
♦	Robert Johansson	UH Mer
♦	Michael Strandberg	UH Rörv.
♦	Jan Wendén	UH
♦	Tommy Croon	UH
♦	Stefan Pettersson	Huvudlab
♦	Tommy Norén	Ved
♦	Andreas Karlsson	Ved
♦	Daniel Trepp	Media
♦	Lars-Åke Gardehed	Massa
♦	Jukka Pesonen	Massa
♦	Peter Nilsson	Massa
♦	Mladen Ivcevic	PM 11
♦	Benita Humell	PM 11
♦	Jaana Kuusisto	PM 11
♦	Magnus Blomqvist	PM 12
♦	Bo Andersen	PM 12
♦	Niklas Hallingström	PM 12
♦	Pernilla Westman	PM 12 bara KO
♦	Vuokko Taipale	PM 12
♦	Örjan Jansson	EMB
♦	Mikael Andersson	EMB Dag
♦	Ulla Strandberg	EMB Dag
♦	Mikael Holmberg	Rullalag

Stefan Hansson, Försteombudsman på Stockholms LO distrikt

Pappers ombudsman Conny Nilsson

Fantastiska artister - Sven Fredriksson och Britta Zetterström

Rutinerade årsmötesfunktionärer - Börje Nordström, Johnny Karlson och Aleksandar Srndovic

STYRELSE

Aleksandar Srndovic	Ordförande
Roger Berglund	Vice ordförande
Taisto Hautala	Kassör
Ulla Strandberg	Ledamot
Tommy Croon	Ledamot
Jaana Kuusisto	Ledamot
Vuokko Taipale	Ledamot
Jan Wenden	Suppleant
Pernilla Westman	Suppleant
Gunnar Hanze	Suppleant
Ulrika Enlund	Adjungerad

En stolt jubilar!

FÖRSÄKRINGSINFORMATÖRER

- ♦ Taisto Hautala sammank.
- ♦ Roger Berglund
- ♦ Örjan Jansson
- ♦ Lars-Åke Gardehed
- ♦ Ulrika Enlund
- ♦ Peter Nilsson
- ♦ Anders Lidén

VALBEREDNINGEN

- ♦ Peter Nilsson **Massa**
- ♦ Bo Andersen **PM 12**

REVISORER

- ♦ Anders Wiklund **Hamnen**
- ♦ Michael Åkerlund **UH**
- ♦ Lennart Eriksson **Hamnen**

Lotterivinsterna

Claes Durgé från Folksam

Årsmötesdeltagare

Arbetsmiljörapport

Skyddsombudsresor ska vi planera igen det var några år sen vi hade det sist. Ny är det tänkt att vi ska göra resorna i mindre grupper till olika bruk. En av grupperna ska åka till Workington i England, det är det längsta resan. Vissa kommer att besöka helt andra branscher än pappersindustrin. Syftet med skyddsombudsresorna är att hitta vissa idéer om hur vi kan få ännu säkrare arbetsplatser. Workington har varit ett av de bruk som har mycket låg olycksfallsstatistik år efter år, och då kan det vara bra att besöka dem om vi hittar någonting som vi kan använda på bruket. Till exempel hur hanteras ohälsosam arbetsbelastning? Hur jobbar de med säkerhetskultur? Hur är deras skyddsverksamhet organiserad, t ex skyddsronder, riskanalyser, konsekvensanalyser.

Vi har haft mycket diskussioner med en hel del chefer om definitionen av olycksfall och arbetssjukdom. Vissa har trott att om man har gjort illa sig och inte sjukskriver sig direkt efter olyckan så är det arbetssjukdom. Men det är inte sant för det är själva händelsen som är avgörande om det är olycksfall eller arbetssjukdom, sjukskrivningen har ingenting att göra med händelsen. Vi har många olycksfall per år som kallas noll-skador som är utan sjukskrivning. Den skadade och närmaste chefen ska ändå skriva anmälan till försäkringskassan och AFA- Försäkringar fast personen inte har varit sjukskriven, och skyddsombudet ska ges möjlighet att delta vid rapportskrivningen. Det kan försämma för individen

ekonomiskt, i de fall man får någon form av besvär av skadan om man inte har rapporterat skadan till försäkringsbolaget AFA. Den enskilde kan förlora mycket pengar som man annars skulle ha haft rätt till.

Olycksfallen: Fram till 6 maj har vi haft ett olycksfall med sjukskrivning. Personen trampade på ett föremål som låg under pappret på golvet och gjorde sig illa, så pass mycket att det blev sjukskrivning till följd av skadan. Noll-skador utan sjukskrivning har vi haft 13st.

Risk och tillbudsrapportering ligger på en mycket bra nivå. Hittills i år har vi skrivit ca 400 rapporter. Man skriver mest rapporter om olika risker och det är bra för då kan vi åtgärda eller eliminera en hel del risker.

Jag var och lyssnade på Maria Steinberg på en konferens, hon är jurist och hon har skrivit flera upplagor av skyddsombudens rätt i bokform. Konferensen handlade om skyddsombudens rätt och så tog hon också upp ett antal viktiga punkter från den nya föreskriften om organisatorisk och social arbetsmiljö. Hon tog upp arbetsplatsträffar som ett mycket viktigt forum, hon påstod att vi skyddsombud och övriga fackliga har släppt arbetsplatsträffarna till arbetsgivarna och nu är det de som använder tiden till sin information. Hon menar att så var det inte tänkt när arbetsplatsträffarna kom till, utan det skulle vara facklig information om arbetsmiljön, skydds och säkerhetsfrågor samt trivsel och andra fackliga frågor. Den här frågan känner man igen att hon har rätt i, men i vintras kom vi överens

Maria Steinberg

med arbetsgivaren om agendan på arbetsplatsträffarna att skydds och kontaktombudet har en punkt på agendan för att kunna informera om fackliga frågor eller skyddsfrågor. Tyvärr har inte vi skydds och kontaktombud på varje arbetslag, men det går säkert att planera in så att huvudkontaktombudet eller huvudskyddsombudet kan informera på de arbetsplatser där det saknas representant. Maria tog också upp arbetstidsförläggningen, skiftgången, övertiden. Hon menade att skyddsombuden och fackliga måste vara mer pålästa i ämnet om arbetstidslagen! Vissa fackförbund har i kollektivavtalet punkter från arbetstidslagen och hon menade att om det är skrivet i kollektivavtalet så får det inte bli sämre än vad lagen säger.

Det vi har i Pappers ligger inom ramen för lagen. Men tyvärr så finns det problem med övertiden ibland på grund av att det är så tajt bemanning på de flesta grupper, efter alla omorganisationer som vi har haft de senaste åren. Det är mycket svårt att förändra bemanningsfrågan efter en omorganisation men då vi har konsekvensanalysernas uppföljningar kan vi ta upp bemanningsfrågan.

Från den nya föreskriften om organisatoriska och sociala arbetsmiljön tror hon att skyddsombuden och fackliga organisationer kommer att få en hel del hjälp och

stöd. Maria tog slutligen upp en hel del nya ord som är lagstadgade enligt den nya föreskriften. Till exempel ohälsosam arbetsbelastning, resurser, förutsättningar att omsätta kunskaper i praktiken, återhämtning, och det ska finnas mål.

Vilken betydelse får den nya AFS:en?

Enligt Maria Steinberg får den stor betydelse

1. Arbetsgivaren får ett tydligare ansvar. 2 HR blir viktigare. Måste utbilda.
3. Skyddsombuden kan ställa krav med stöd av den nya AFS:en. Planering och 6:6a AML.
4. Arbetsmiljöverket kan meddela förelägganden med stöd av AFS:en
5. Förvaltningsdomstolen, viten.
- 6 Allmän domstol, böter, företagsbot
7. Arbetsdomstolen, skadestånd

Taisto Hautala

Regelbundna hälsokontroller har diskuterats och vad är det för typ av kontroll, för det finns så många olika benämningar. Terminologin är oklar vad de olika kontrollerna innebär – hälsoscreening, hälsoprofil, hälsokontroll, medicinsk kontroll, hälsoundersökning etc.

FHV– hälsokontroller ska påbörjas på PM11. Alla anställda kallas och då får de välja om de ska ha en hälsoprofil eller bara en medicinsk hälsokontroll, valet görs i företagshälsovården.

Många personer har besökt Ulla Hildorsson på Företagshälsovården som var en mycket duktig sjukgymnast och omtyckt av många, men nu har hon blivit pensionär. Vi hoppas att Total Hälsan ordnar en sjukgymnast fortast möjligt för behovet är stort!

Utbildning om den nya föreskriften är genomförd för chefer, skyddsombud och fabriksledningen samt ordföranden från alla de fackliga organisationerna på bruket. Föreläsare var Armine Wannesian från Prevent. Tyvärr så var tiden lite för kort, men i övrigt så var utbildningen mycket bra.

Under utbildning så kom det upp en viss grupp som har flera personer på långtidssjukskrivning, och det har resulterat att man har börjat titta på åtgärder för

gruppen. Vissa åtgärder har redan kommit till skott men man fortsätter och undersöker ytterligare vad man kan göra på längre sikt. Vissa rutiner måste fungera korta pauser, matuppehåll på driften, raster på dagtid, återhämtning och vid högarbetsbelastning ska stödet fungera till individen eller gruppen.

Att ha det bra på jobbet, trivsel och arbetsglädje handlar om att ha ett bra samarbete med sina arbetskamrater och att ha bra chefer, som tar upp de mjuka frågorna också, och inte bara har teknikfrågorna i fokus.

Taisto Hautala

Armine Wannesian

Måste du ha kontanter? Här får du fem kontantsmarta tips

- 1 **Betala med kort** när du handlar – det är bättre.
- 2 **Ta ut kontanter i affären** när du betalar med bankkort.
- 3 Betala dina räkningar i **internetbanken**. Där är det öppet jämt.
- 4 Gör överföringar mellan konton i **internet-, telefon- mobilbanken** eller betala med **Swish**.
- 5 Be banken sätta in **dina utbetalningar** på kontot direkt, så slipper du köa med aviernas.

Telefonbanken 0176-770 00
roslagenssparbank.se

Orättvisans gränser

I slutet av 1950-talet spelade Doris Day in låten "que sera sera". Översatt till svenska ungefär "det blir som det blir". För en del människor ger Doris Day också svaret på engagemang i samhället. Kan samhället påverkas genom facklig samverkan? Kan vi kollektivt förändra det samhälle den lever i? Eller är det meningslöst att anstränga sig? – det går som det går.

För fackföreningsrörelsen har svaret alltid varit givet (och fyllt av självförtroende). Självklart kan samhället förändras! Naturligtvis kan lönestrukturerna på svensk arbetsmarknad påverkas! Genom gemensamt agerande kan verkligheten omformas och finna nya uttryck. Människligheten är trots allt en mänsklig affär. Tvärtemot Doris Day – det blir som vi vill att det ska bli.

Det är inte bara i Sverige som ojämlikheten ökar. Över hela världen växer klyftorna mellan dom som har och

dom som inte har. De rika blir rikare och de fattigare blir fattigare. I Sverige har löneskillnaderna mellan arbetare och tjänstemän inte varit så stora sedan 1930-talet. Hur stora ska löneskillnaden mellan tjänstemän och arbetare tillåtas bli? Vill och kan LO-förbunden tillsammans förhindra en utveckling där arbetarna hal-
kar efter?

Även inom LO-grupperna tycks löneutjämningen ha stannat upp. Slopandet av kvinnolönerna på 1960-talet var startskottet för minskningen av löneskillnaden mellan män och kvinnor. Efter 1980 har dock nästan ingen utjämning ägt rum (med undantag för 2007 års avtalsrörelse). Hur ska man se på detta? Lever vi i den bästa av världar? Det är som det är? Eller kan förbunden med förnyad kraft enas om en gemensam långsiktig lönepolitisk målsättning avseende löneskillnaderna inom LO-kollektivet?

Rudolf Meidner, en viktig bärare av LOs solidariska lö-

nepolitik, sade i en intervju en gång att han ansåg att ingen på svensk arbetsmarknad ska tjäna mer än dubbelt så mycket som någon annan. Hans vision var alltså ett förhållande 1:2. I en tid där personkulter och snäv individualism frodas kan det vara värt att fundera vidare på Meidners tankar.

Kan du på ett hederligt sätt för dig själv och din omgivning (när ditt ego fått vila något och du tänker på helheten) förklara varför någon ska tjäna mer än dubbelt så mycket som någon annan? Är direktören i genomsnitt värd femtio gånger så mycket som en arbetare? Och måste det vara så?

Redan under 1930-talet diskuterades löneskillnaderna livligt inom och mellan LOs medlemsförbund. Frågeställningarna finns liksom inbyggda i den solidariska lönepolitiken. För uttalas en lönepolitisk tes om "lika lön för likartat arbete" så följer även, motsatsvis, "olika lön för olikartat arbete". Den lönepolitiska målsättningen är inte att alla arbetare inom LO-kollektivet ska ha samma lön. Men var går gränserna? Vilka faktorer ska motivera att vissa grupper tjänar mer än andra? Finns det en rationell lönestruktur bortom den egna gruppens egna intressen? Och i vilken utsträckning kan

lönepolitiken användas för att åstadkomma inkomstutjämnningar?

Lönepolitiken är en del av fördelningspolitiken. Skatte- och inkomstpolitiken kan också användas för att skapa en mer rättvis fördelning av inkomsterna i stort. Men var går gränserna för lönepolitiken som fördelningsinstrument? Håller vi på att tänja på gränserna för vad lönepolitiken förmår att uträtta fördelningspolitiskt?

Fackföreningsrörelsen har många viktiga frågor framför sig. En sak är hur det ser ut idag. En annan sak att diskutera är hur löneskillnaderna bör se ut framöver. Min förhoppning är att vi inom LO kan börja diskutera löneskillnader på ett konstruktivt sätt. Ska det finnas löneskillnader? Hur stora ska de vara? Och vad motiverar löneskillnader?

Tillbaka till Rudolf Meidners vision om ett samhälle där ingen tjänade mer än dubbelt så mycket som någon annan. Vilken är din nyans av ojämlikhet? Var går dina gränser för orättvisa? Eller nynnar du på Doris Day? Que sera sera...

Claes-Mikael Jonsson

■ ELITSPEEDWAY PÅ ORIONPARKEN

03 maj

Rospiggarna - Dackarna

17 maj

Rospiggarna - Masarna

31 maj

Rospiggarna - Piraterna

14 juni

Rospiggarna - Elit Vetlanda

5 juli

Rospiggarna - Ikaros Smederna

19 juli

Rospiggarna - Lejonen

9 augusti

Rospiggarna - Indianerna

Barnböcker i pappersbruksmiljö

Då och då skriver vi i PappersMagasinet om böcker med anknytning till pappersindustrin eller Holmens Bruk. Denna gång siktar vi in oss på de yngre läsarna och presenterar tre böcker som alla handlar om pappersbruk eller miljöerna runt ett bruk.

Samuel och Linnéa går på pappersbruk (Maria Gustavsdotter och Ann-Charlotte Fägerlind, Isaberg förlag 2009. Finns flera böcker i serien Samuel och Linnéa går på ...)

Hur gör man papper egentligen? För att svara på frågan får vi följa de två syskonen Samuel och Linnéa när de besöker ett stort pappersbruk. Detta är en faktabilderbok för barn 4-8 år.

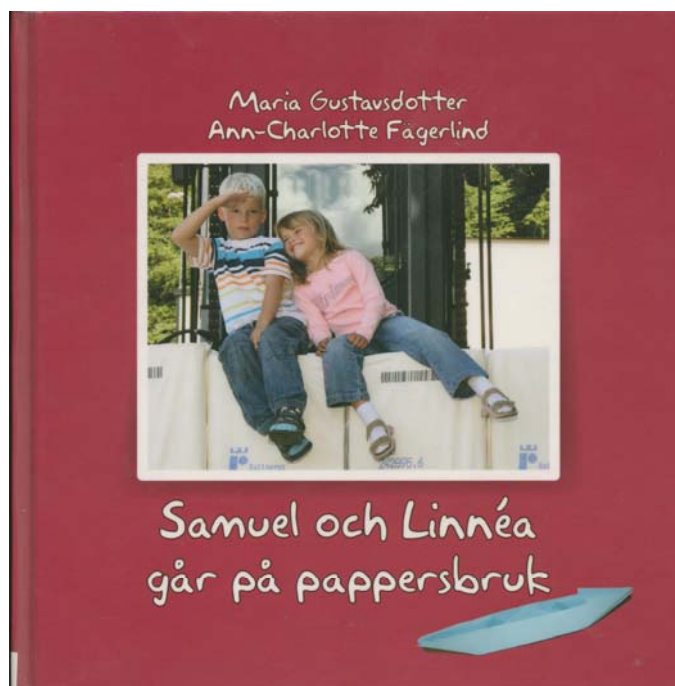
Berättelsen kompletteras med små faktarutor på varje uppslag. Första faktarutan "papper" består av hopfiltade "celulosafibrer".

Barnen ritar en teckning på ett papper och sedan följer frågan Hur gör man papper? Man gör papper av trä, svarar pappa. Man mal ved och kokar den i en tryckkokare tillsammans med kemikalier. När man malt veden och kokat den kallas den pappersmassa. Av den massan gör man papper i en fabrik. Ni kan få åka till fabriken i Munkedal och se hur man gör, säger pappan. Först träffar man Kenneth som kör massabalar med en truck. I Munkedal gör man papper av massa som kommer till fabriken. Därefter visar Christer barnen runt inne på fabriken. Man får se hur massan löses upp och därefter pumpas ut på pappersmaskinerna. I kontrollrummet står dataskärmarna i rad och barnen undrar om arbetarna också spelar dataspel i dem. Linnéa får t o m prova styra en travers som innehåller en tambor. (Hm.. hur är det med säkerheten i Munkedal?/RB). Den stora rullen delas upp i mindre och hamnar slutligen i lagret.

Barnen får se hur man arkar papper i små block och hur man kan använda arken för att göra papperskonst, origami. Hemma igen provar man på att göra eget papper genom att lösa upp papper och vispa det till en smet. Med hjälp av en form skapar man ett nytt ark. En pedagogisk finess i boken är att man plötsligt byter

papper i boken, från bestruket till obestruket, detta för att läsaren med ögon och fingrar ska se och känna skillnaden mellan olika papper.

Sista delen av berättelsen utspelar sig på ett tryckeri där barnen får en inblick i tryckerikonstens historia.

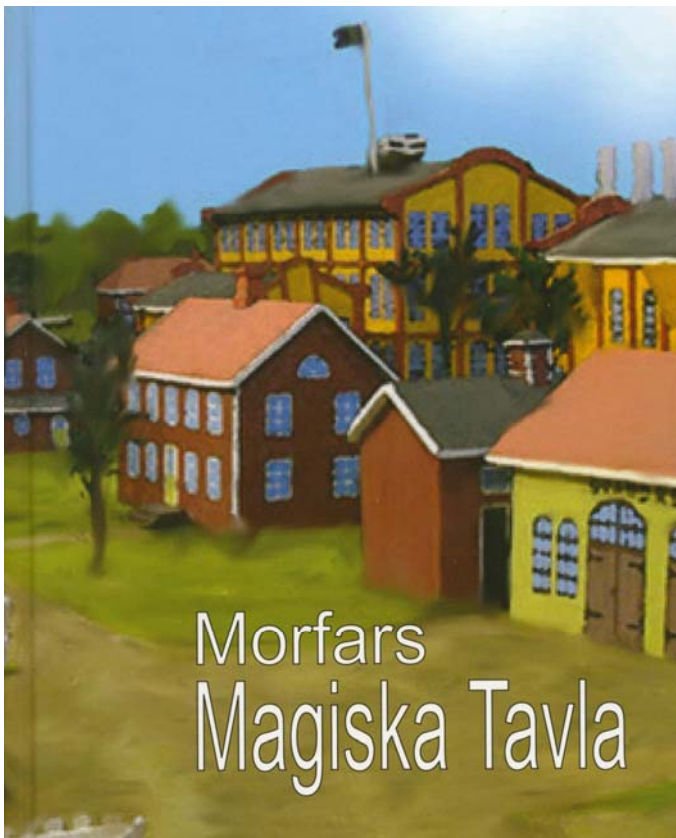

Morfars magiska tavla (Anna-Lena Bruksås, co-print 2007)

Boken handlar om Erik 9 år. Om en vecka ska han börja tredje klass. Erik är hans riktiga namn men alla kallar honom för Ecko. Hemma hos mormor och morfar finns en gammal tavla som föreställer en bruksgata som kantas av röda och vita hus. Det är en magisk tavla. En dag börjar morfar att berätta om husen och om pappersbruket som finns på tavlan. Han berättar om när han var en liten bruksunge och själv lekte bland husen i byn. "Ser du fabriken där?" frågar morfar. "Pappersbruket. Där jobbade nästan hela min familj. Pappa jobbade på sliperiet, morfar var eldare i pannhuset och mamma jobbade bland annat som städerska och potatishackare." Morfar visar huset han bodde i då och när Ecko går fram och sätter fingret på det huset händer det märkliga.. Ecko sugts in i tavlan och befinner sig plötsligt utanför det röda huset och i den tiden när morfar var i Eckos ålder. Ecko träffar nya kompisar,

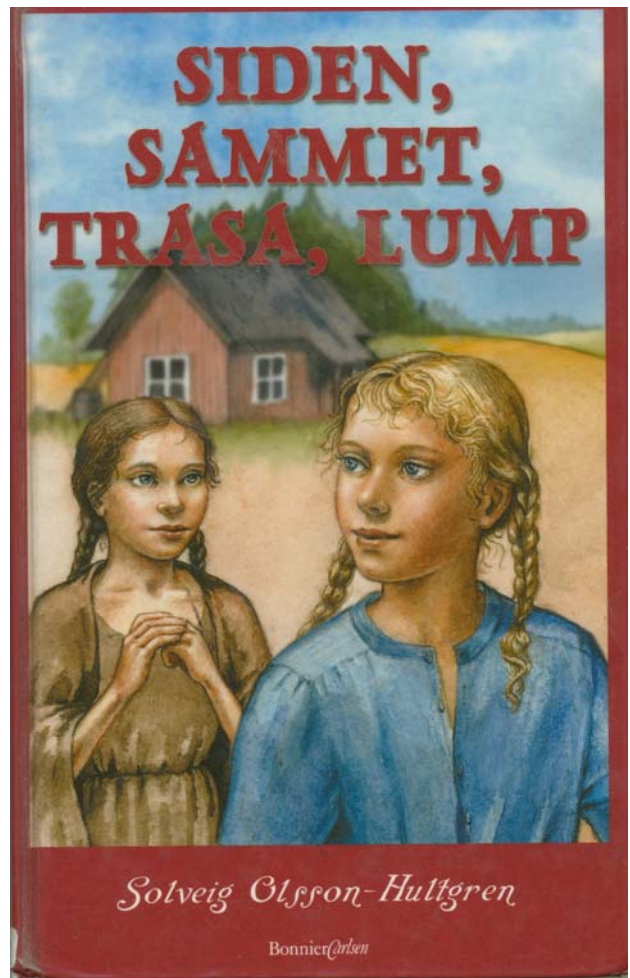
bland annat Ola, och får vara med i deras lekar t ex att på vintern hålla fast bak i skolbussen och åka med på skosulorna en bit. När han behöver gå på toa upptäcker Ecko att det inte finns någon toalett inomhus utan han måste gå på utedasset o s v. Hemma hos Ola hänger samma tavla som hos morfar och när Ecko vill tillbaka till sin egen tid går han fram och lägger sin hand mot tavlan och sugs åter in i den och landar plötsligt i nutiden. Några gånger växlar Ecko på så sätt sin tillvaro mellan dåtid och nutid och får därigenom uppleva hur morfar hade det när han var liten. Saker som Ecko ser i dåtid återses senare även i nutid och Ola från förr kan nog vara någon som han känner mycket väl.

Morfars magiska tavla är en trevlig bok som lämpar sig för barn i 7-10 års åldern.

Siden, sammet, trasa, lump (Solveig Olsson-Hultgren, Bonnier Carlsen 2002)

Berättelsen handlar om elvaåriga Elin Andersson och året är 1899. Elins familj har bott i Klippan i Skåne där fadern var statare men nu har han blivit torpare och tagit med sig sin familj till trakten av Lessebo i Småland. I Klippan fanns det ett pappersbruk och det gör det även i Lessebo men här finns även glasbruk. Livet som torpare är inte heller lätt och olyckan grinar dem i

ansiktet. Kon dör och skörden slår fel och ekonomin vill inte gå ihop. Fadern begär anstånd med hypotekslånet som han tagit för att köpa torpet men får avslag. Risker är stora att Elin och hennes familj måste göra det som många andra redan gjort – utvandra till Amerika. Elin blir desperat, hon vill inte flytta en gång till. Hon trivs på sin nya hemort och har i Rebecka fått en bästis som hon inte vill åka ifrån. Rebecka är bankkamrat med Elin i skolan men hon är sjuk och bor på fattigstugan. Elin är hennes enda vän. När det blir sommarlov bestämmer sig Elin för att göra allt hon kan för att hjälpa till att få ihop de pengar som behövs för att klara lånet. Hon skriver en lapp till mor och far där hon meddelar att hon kommer tillbaka hem igen tills skolan börjar – sedan rymmer hon. I sin strävan att tjäna pengar hamnar Elin både på glasbruket och på pappersbruket. Det blir en kamp för det som är riktigt och rätt men också en kamp mot klockan.

Boken är den första i en serie på tio böcker om Elin Andersson. Författarinnan Solveig Olsson-Hultgren erhöll Pappersarbetareförbundet kulturpris 2004 för berättelsen om Elin.

Roger Berglund

■ KONTAKTOMBUDSMÖTE

Janne, Gunnar, Örjan, Taisto och Magnus tyckte om mötesprogrammet

Precis som många gånger tidigare träffades Kontaktombuden för att dela med sig erfarenheter, informeras om det aktuella fackliga läget samt förkovra sig genom två spännande föreläsningar.

Mötet började med genomgången av aktuella fackliga frågor. Aleksandar informerade bl.a. om: det nypåskrivna kollektivavtalet mellan Pappers och Skogsindustrierna., lunchflexfrågan i Hamnen, ansvarstillägget, tillsvidareanställningar och visstidsanställningar, ersättningen till skiftchefsvikarien och ISS relaterade frågor.

Aleks gick även genom rutinerna kring Linjeförhandlingar och vilket mandat Huvudkontaktombuden har samt hanteringen av Linjeförhandlingsprotokoll.

Dagens gäster var Håkan Svärdman, välfärdsanalytiker på Folksam och Claes-Mikael Jonsson, jurist på LO.

Håkan pratade om vår trygghet i Norden - gränsgångarnas sociala trygghet i Danmark, Finland, Norge och Sverige.

Claes-Mikael Jonsson - LO jurist

Han jämförde sjukförsäkringssystemet, arbetskadeförsäkringssystemet, arbetslöshetsförsäkringar, familjeekonomiska system och pensionssystemet i Norden.

Slutsatsen blev att svenskar är vinnare på att arbeta i Danmark eller Norge och finnar vinner på att jobba i Sverige eller Norge.

De flesta försäkringsförluster går att komplettera med avtalade fackliga eller individuella försäkringslösningar, men inte alla.

Claes-Mikael Jonsson pratade om - Hundra nyanser av ojämlikheten. En del av hans föredrag kan ni hitta på sidan 14 och 15 i hans krönika.

Jaana Kuusisto

A-KASSA I NORDEN

Land	Ersätt. period	Ersätt. Nivå
Danmark	2 år	90%, högst 18194 kr/mån
Finland	500 dagar	82, 62,5 och 20%
Norge	104 eller 52 veckor	62,4% upp till 44190 kr/mån
Sverige	300 dagar	80% av högst 25025 kr/mån

I första bänken Michael Gylfe - arbetsmiljöansvarig i Pappers Gävle-Dala distriktet

Håkan Svärdman från Folksam

■ DIKTHÖRNA PERNILLA WESTMAN

Dikeskörningen (del 1)

Vintern ville inte riktigt ge med sig. Även om mycket av snön försvunnit låg plogvallar och isiga grusvägar kvar fast man redan var inne i mars månad.

I skumrasket utanför bruket började pendlarna samlas sig för hemfärden. Det var fyra busslinjer som passerade hållplatsen men kön var blandad eftersom hållplatsen var gemensam för alla linjerna.

Bussen till närmsta stad söderut kom den här dagen som nummer två i raden och ett tiotal pendlare gick ombord med månadskorten i högsta hugg.

Busspendlare sätter sig ogärna på en annan plats än den de är vana vid. Eftersom bussarna tog ombord resande borta vid busstationen innan de hämtade brukets pendlare, hände det att tillfälliga resenärer, intet ont anande, satt sig på dessa örönmärkta platser. Så även denna kulna eftermiddag. Den här gången var det en äldre hamnarbetare med starka glasögon som råkade ut för detta brott mot all mänsklig etikett. Han sneglade ilsket på kvinnan som, med näsan i vädret, satt på hans plats. Hon hade en ful blå basker på huvudet och försökte se oskyldig ut. Men i brist på bröd får man äta limpa tänkte han och slog sig ner flera meter ifrån sitt ordinarie säte och plockade fram sin reselektyr.

När bussen körde på bron över havsviken i samhällets utkant, kastade han en blick bort mot sin arbetsplats där kvällsskiftet tagit över arbetet på dagens sido-

portsbåt. Nu satt säkert en av hans arbetskamrater i den kabelanslutna eltrucken nere i båtens lastrum och utförde det arbete som han själv haft de senaste timmarna. I det starka strålkastarskenet på kajen såg han att en annan kollega precis lyfte upp fyra pappersrullar på båtens hissanordning. Han gissade att båten skulle bli färdiglastad under kvällsskiftet. Även den märkvärdiga kvinnan tittade bort mot industrihamnen. Hon undrade säkert vad det var för ståhej där borta.

* * *

Efter ungefär en mils resa närmade sig bussen ett gammalt järnbrukssamhälle. När den stannade vid en av hållplatserna där hördes ett sus från passagerarna längst fram: Kattpissmannen!

De flesta som satt i den främre halvan av bussen reste sig som på ett givet kommando och förflyttade sig längre bak. Den äldre hamnarbetaren satt redan ganska långt bak så han stannade kvar på sin plats och fortsatte att läsa sin roman.

Mannen som steg ombord såg ut som en luffare från förr i tiden. Kläderna var både slitna och smutsiga men framför allt steg det en odör av katturin från hela hans uppenbarelse. På hans rygg hängde en gammaldags ryggsäck i urblekt grågrön smärting ur vilken det stack upp några fiskespön av okänd ålder.

Han tittade snopet på det ensamma sätet närmast chauffören där det satt en tjej med rosa toppluva och fingrade på sin mobiltelefon. Hon hade inte haft vett att lämna sätet vid den kollektiva varningen. Det här var den plats som mannen annars brukade använda och varifrån han också brukade underhålla bussföraren med sin sydsvenska svada. Bussen fortsatte, nu med viss bakvikt.

– Vad är det som luktar, undrade tjejen med den rosa toppluvan.

Kattpissmannen gick runt och botaniserade bland de tomma platserna och hade svårt att bestämma var han skulle sitta. På ett säte hittade han ett par handskar som han undersökte och sedan stoppade ner i jackfickan. Han satte sig till sist på sätet bakom tjejen med mobiltelefonen och försökte därifrån, med gäll ton,

prata med chauffören men gav upp efter en stund.

En yngre elektriker från bruket reste sig från sin nya plats längst bak i bussen och gick fram till sitt tidigare säte och tittade efter något. Han återvände tomhänt och med en något irriterad min.

– Tog han dina handskar, frågade den äldre hamnarbetaren men han fick bara ett irriterat ögonkast till svar.

Efter ytterligare ett par kilometer lämnade bussen den större vägen och svängde in på en mindre väg som gick genom en gammal bondby. Det var något alla bussar börjat med för många år sedan när förstärkningsarbeten på stora vägen tvingade all trafik att ta omvägen genom byn. Någon bybo hade agerat för att bussarna skulle fortsätta med detta även sedan förstärkningarna blivit klara.

Kattpissmannen försökte nu att stående inleda ett samtal med föraren men han fick inte någon respons. Chauffören verkade tvärtom irriterad av mannens babblande och började dessutom köra ryckigare.

Plötsligt, mitt i byn i en vänsterkurva, hördes någon vråla: Öööh, samtidigt som bussen började luta kraftigt åt höger. Den äldre hamnarbetaren tittade upp från romanen och såg en vassrugge stryka sidorutorna på höger sida.

– Jävlar, nu kör vi ner i sjön, skrek han eftersom han trodde att de redan var framme vid den sjö som skulle dyka upp ett par kilometer längre fram.

Med ett brak fastnade bussen, halvt liggande, i det ganska djupa diket där det växte både säv och vass. Det blev dödstyst bland passagerarna. Endast en tom-burk hördes rulla iväg på golvet.

– Är det någon som är skadad? frågade chauffören högt efter en stund.

– Ja duu, som inte grejar en så enkel kurva, svarade en kille med punkfrisyr halvhögt.

– Öppna dörren så vi kommer ut, skrek någon.

– Nej, det kan vara livsfarligt. Bussen kan lägga sig ikull ännu mera och då kan någon bli klämd. Vi måste gå ut genom takluckorna.

Några av de yngre killarna satte igång med att få bort takluckorna medan busschauffören, via radion, kallade på ersättningsbuss och bärgare. Tjejen med den rosa toppluvan tittade upp från mobilen.

– Varför står vi här, undrade hon.

– Vi har hamnat i diket. Vi sitter fast. Vi kommer inte längre, förklarade bussföraren så tydligt han kunde.

De vigaste av de yngre passagerarna hivade sig ut och några av dem stannade kvar på det lutande taket för att hjälpa till att dra ut de övriga. Besvärligast var det att få ut en kvinna som var gravid i minst åttonde månaden.

* * *

Snart hade bussresenärerna samlats i en liten huttande grupp på skarsnön vid sidan om diket. Marsvin-den var ganska stark och på himlen seglade det fram några sönderblåsta moln. En sned halvmåne tittade fram. Den unga elektrikern från bruket stod med händerna djupt nedstuckna i fickorna. En av hans kompisar frågade flinande om han frös om dem.

– Vart tog kattpissmannen vägen, undrade någon annan apropå ingenting.

– Saknar du honom eller, frågade den flinande killen.

– Nä men tänk om han ligger slut i bussen.

– Ja, och?

Spekulationerna var snart igång. Var kunde mannen med metspöna vara? Någon framförde idén att han tagit sig hem till sina katter, det var ju bara någon kilometer fågelvägen. Ytterligare någon föreslog att chauffören borde gå igenom bussen och kolla efter mannen så fort man dragit upp den ur diket. Över huvud taget var kattpissmannen det stora samtalsämnet, runtom på skaren, medan man väntade på ersättningsbussen.

Damen med näsan i vädret stod lite vid sidan om de övriga och såg ut som om hon vädrade efter den försvunne mannen. Den äldre hamnarbetaren konstaterade belåtet att klackarna på hennes stövletter hade sjunkit igenom skaren.

En polisbil dök upp och en kvinnlig polis började gå runt och fråga ut folk om dikeskörningen medan hennes kollega lät busschauffören blåsa i en alkotest.

Efter en dryg halvtimme kom en gammal reservbuss och plockade upp de genomfrusna resenärerna. Den avbrutna resan återupptogs sedan utan malörer och nu satt den äldre hamnarbetaren på sin vanliga plats.

(Forts. nästa nr)

Från vänster: Madeleine Söderberg och Patricia Duran

På den andra sidan av telefonlinjen hörs en välbekant röst "Välkommen till Holmen". Det är alltid en av de tre glada och serviceinriktade tjejkarna som står för det trevliga bemötandet när du söker någon på bruket. De heter Madeleine, Patricia och Elin och är anställda på ISS. I samtal med dem märktes snabbt att alla tre trivs med sitt jobb som är långt ifrån ensidigt och monotont. En dag är de i växeln, en annan dag i köket eller serverar kaffeautomaterna. Och vi, brukets anställda, uppskattar verkligen det färska kaffet som håller oss pigga och alerta under arbetstiden.

Tjejkarna trivs med varandra. Det förstår man direkt efter bara några få samtalsminuter. De hjälper och peppar varandra vid tuffa stunder när jobbet ligger på och krafterna börjar tryta.

Att kunna flera språk är nästan ett måste när man jobbar i växeln. Madeleine talar exempelvis utöver engelska även slovakiska och ibland har hon stor nytta av

det. Från 1 maj finns det bara en enda växel i hela Holmen - och det är den här i Hallsta. Arbetsbelastningen ökar dramatiskt för Patricia, Elin och Madde. De ska ombesörja alla samtal till Braviken, Hallsta och Iggesund och dessutom sköta alla andra administrativa uppgifter. Vi på Pappers hoppas verkligen att ISS har koll på läget och skapar en hållbar arbetsmiljö för dem - för att de är värda detta!

Jaana Kuusisto

Elin Johansson

Evelyn är konststuderande och "råkar" (ledtråd!) träffa Adam på ett museum där han knäcker extra som vakt, för egentligen är också Adam studerande, men studierna verkar ha gått lite i stå. Tydligt är Evelyn oemotståndligt dryg, typig och alldeles, alldeles underbar när hon hotar att trasha ett av museets konstverk. För Adam och hon blir strax ett par.

Förhållandet kan utifrån betraktas som ganska one-way där Adam förändras till det som Evelyn vill, å andra sidan verkar Adam trivas rätt bra med den ordningen, mesig och kär som en tok, och verkar vilja göra allt för att passa för henne.

Själv reagerar jag (och Adam?) på att en häftig och "på" tjej som Evelyn kan föredra honom, det känns lite skumt, men drar mig till minnes att jag ändå sett några sådana par i verkligheten, och köper trots allt det hela. Adam börjar till slut att förändras som av egen vilja, och han går långt för att passa in. Allt tok försvaras dessutom inför vännerna – och som det ultimata provet för att bevisa sig värdig Evelyn gör han slut med vännerna på hennes begäran.

Som åskådare till spektaklet känner jag obehaget krypa längs ryggstödet och tänker för ett ögonblick att det kommer att bli svårt att intervjua den så osympatiska Evelyn, eller Frida som skådespelaren heter, efteråt! Men kommer i nästa tanke naturligtvis på att jag rör

ihop karaktär och skådespelare och att det här enkelt handlar om en bra pjäs med tuggmotstånd och övertygande skådespeleri rakt igenom. Kanske förstärks hela intrycket också av att sitta i en liten salong där publiken nästa får ducka för de fräna replikskiftena på scenen? Även den snillrika scenografin i all sin enkelhet är värd att nämna – ett gäng lådor som skjutsas omkring och i olika kombinationer fyller sin funktion som t.ex. säng, soffgrupp eller något för en annan situation. M.a.o. fullt fokus på handlingen istället för diverse grannlåt. Upplösningen då? Ja, karaktären Evelyn är som sagt konststuderande, och även om jag så sakteliga tycker mig ana ett smärtsamt slut, så blir det verkligen en upplösning i något som kanske kan kallas "Dan Wolgers-stil"! Ni vet, konstnären som fick pröjs (för lite enligt Dan) för att medverka i en utställning på Liljevalchs, och det senare visade sig att en del av hans bidrag bestod i att han monterade bort och sålde museets bänkar på auktion: Öväntat skruvat..!

Det här är absolut en föreställning jag skulle rekommendera - om den fortfarande spelades, men sista föreställningen gick tyvärr i slutet av april, innan manusstoppet på PM! Men alldeles troligen kommer Kompani1 Teater tillbaka med andra föreställningar. Det kan bli spännande!

Anders Lidén

Peshang Rad och Malin Güettler

Intervju med Frida Liljevall och Malin Güettler

PappersMagasinet gjorde ett stockholmsbesök för att gå på Kompani1 Teater på Sibyllegatan 29 och se föreställningen "Yta" (originaltiteln är The shape of things) av Neil LaBute. Efter föreställningen får PM möjligheten att träffa skådespelarna Frida Liljevall, som spelar Evelyn, och Malin Güettler, som spelar Jenny.

PappersMagasinet är inte en sporttidning men jag väljer ändå att börja med en klassisk sportfråga: Hur känns det?

Det beror lite på hur du menar, inleder Malin, direkt efter föreställningen eller nu när vi har spelat föreställningen ett tag? Hmm...både och, svarar jag tillbaka. Ett ganska långt och inspirerat svar följer som jag bl.a. av utrymmesskäl väljer att koka ned till själva essensen av svaret: Adrenalin!

Hur kom ni från början in på skådespeleriet?

Båda svarar att det från allra första början startade med olika barn- och ungdomsteatrar.

Är skådespelandet på heltid?

Malin svarar att skådespelandet är på professionell basis sedan 14 år tillbaka med olika roller på teater och även TV. För Fridas del handlar det om 10 år mer eller mindre, men att hon har varvat med en del andra saker också, bl.a. som coach i framförandeteknik för talare, hon jobbar då med att lära talare och föredragshållare hur de ska agera för att fånga lyssnarnas intresse – "man kan ju vara total expert på sitt område utan att för den sakens skull lyckas fånga publiken".

Vilken utbildningsväg har ni tagit för att komma hit?

Jag gick Teaterhögskolan ("scenskolan") i Malmö säger Malin och Frida svarar att hon gick på Lee Strasberg Theatre & Film Institute i New York.

Jag ber Frida, som också är konstnärlig ledare för teatern, att förklarar den rollen för PM:s läsare.

Jag (fast vi är egentligen fler som är med och spånar) bestämmer vilka föreställningar som ska sättas upp – och varför vi ska göra det och vilken vision vi har med att sätta upp just den eller den föreställningen. Sen kan det vara ett problem med att sätta upp föreställningar som inte är så kända, de drar inte på samma sätt som t.ex. Fröken Julie.

Så varför har ni valt att sätta upp just Yta?

För att det är en väldigt bra och lite svårspelad pjäs. Jag fick upp ögonen för den under tiden i New York, den var nyskriven då, för ca 15 år sedan. Temat är intressant – och faktiskt än mer intressant idag än då, i och med att bekräftelse har blivit mer och mer viktigt, inte minst genom sociala medier.

Hur är det med det egna bekräftelsebehovet? Är det som driver er som skådespelare?

Ja, till en viss del, åtminstone i början av karriären. Det är klart att vi vill att publiken är med på noterna och förstår och reagerar på det som spelas upp, men det är något annat än ett behov av bekräftelse för den egna personen.

PM är ju en medlemstidning för Pappers medlemmar – vilken är er erfarenhet av facket?

Både Malin och Frida berättar att de är med i Teaterförbundet, där inte bara skådespelare är med utan också tekniker, regissörer, ljussättare etc. Känslan är att väldigt många i branschen verkar vara med i facket, säger de. Det är en hård bransch med stor konkurrens där alla är utbytbara! Löneförhandlingar beror på, många gånger är lönen för ett visst jobb satt och det är inte så mycket att diskutera. Ibland förekommer agenter som ska sköta förhandlingen, men det är ännu inte så vanligt i Sverige.

Intervjun börjar lida mot sitt slut och även för skådespelare finns ett livspussel att få ihop. Malin hastar vidare för att lösa av barnvakten för kvällen, Frida ska ställa iordning det sista på teatern. Själv går jag ut i aprilkvällen och hinner fundera en smula på pjäsens kärna, bekräftelsebehovet, innan mobilen ringer och det egna livspusslet gör sig påmint. Time to shape things up, helt enkelt!

Anders Lidén

■ ERIKS RECENSION

Ett uthålligt ord bruk

Jag kan visserligen sakna tolkningar som: "Sicken Kväll!" Eller: "Hjälp Oss!"

Det är titlarna på två sånger som på sin tid framfördes av Gösta Linderholm respektive Marie Bergman. Men å andra sidan kan jag söka upp dom annorstädes och istället ta del av femton nya sånger som förekommer i boken: "Ord Och Inga Visor" som är en låtlyriskt bok som nådde ut till bokhandelsdiskarna strax efter upphovsdiskarna strax efter upphovsmannen Ola Magnells 70-årsdag i januari månad 2016. (Dock föddes han på natten på en bondgård strax utanför Kalmar i januari månad anno 1946, Ola Magnell.. Så det är väl mer passande med; "Födelsenattsbarn" i sammanhanget). "Nåväl... Jag hör hur som helst en liten skara av män och kvinnor som har väntat länge på en sån här bok där Olas ord får en chans att nå ut fler människor än denna lilla skara.

Frånvaron av noter kan understundom kännas som en halvering av en sång.

Men det fungerar för det allra mesta. För Olas bruk av ord är en hållbar lyrik som har hållit i mer än 40 år nu. Men jag kan givetvis förstå upphovsmannens invändningar mot att separera sånglyriken från sina respektive melodier.

För dom är ju ett med varandra i varje sång, orden och musiken.

Slutligen har jag läst och hört att fler ungdomar har intresserat sej för ovanstående upphovsmans sånger. Och det gläder mej som själv upptäckte Ola på allvar redan 1979 när "Straggel & Strul" kom ut. För han har sannerligen varit stundtals bortglömd emellanåt under dessa dryga 40 år som han har befunnit sej i offentlighetens ljus vars ljusstyrka är klart skiftande.

Erik Asteving

För fyrtio år sedan fick jag anställning på Holmens Bruk i Norrköping. Endast 17 år och 11 månader fick jag anställning på rullmaskinen på PM 4. Det dröjde inte många dagar innan Roger Persson som då var skyddsombud kontaktade mig och gav mig skyddsinformation och skrev in mig i Pappers eller SPIAF som man sa på den tiden. Det var en självklarhet att man skulle vara med i facket. Om man skulle försöka stå utanför skulle man snart bli utfrys av arbetskamraterna. Att inte solidariskt betala fackavgiften utan åka snål skjuts på andra var inte accepterat. Idag tillåts många ha ett egoistiskt synsätt och stå utanför den fackliga gemenskapen. Arbetskamraterna betalar utan klagomål avgifterna som ibland kan bli ganska höga.

Under de hundra åren som våra fackföreningar har kämpat för att få drägliga löner och en arbetsmiljö som är acceptabel så har många saker blivit en självklarhet för många. Vi ska inte lägga oss till ro och tro att ar-

betsgivaren inte vill ta tillbaka rättigheterna att bestämma över de anställdas villkor. Det kommer ofta krav på att lönerna ska konjunkturanpassats och att arbetstiderna ska vara flexibla efter arbetsgivarens önskemål. På dessa områden har vi varit starka och lyckats stå emot. Det är värre med hur LAS har tolkats till arbetsgivarnas fördel och den trygghet som den är tänkt att ge finns inte. Det har både Hallsta och Braviken fått erfara.

Pappers hade på sin banderoll i 1:maj tåget 2015 "Renovera LAS", det stämmer, den behöver ses över för att passa dagens situation. Det fungerar inte att strikt följa "sist in först ut" när man gör så stora neddragningar som det blir när man lägger ner en hel pappersmaskin. Det kan heller inte vara arbetsgivaren som själv ska välja vem som ska få vara kvar eller vem som ska få sluta. Det måste ske i samverkan där den som tvingas sluta ska få stöd och hjälp för att komma vidare

till annan sysselsättning.

Nu har vi kommit förbi detta i Holmen Paper. Hallsta och Braviken har hittat sina produkter för att komma ifrån den vikande tidningspappersmarknaden. Bruket i Madrid är sålt och kommer att konverteras för att köra kartong. Jag träffade representanter för de Spanska facken i Holmen Europén Works council i slutet på mars. Då hade beslutet nyligen offentliggjorts. Man var glad och kände en tro på framtiden. Dock hade de hopats på att Holmen skulle gjort satsningen.

Det är nu som vi ska jobba för att kompetensbrist inte ska vara skälet för att kunna säga upp en Pappersmed-

lem. Om kompetensbehovet förändras ska våra medlemmar redan vara utbildade för det kommande behovet. Vi måste hela tiden ligga i framkant och kräva en kompetensutveckling för företagets framtida behov.

Hallsta och Braviken har alltid haft ett bra samarbete på den fackliga samverkan, även om det ibland blir lite tävling om vem som är bäst. Det tror jag är bra för att vi ska kämpa på både fackligt och produktionsmässigt. När det händer saker som är jobbiga så är vi bröder och systrar som stöttar varandra.

Kenneth Johansson

Sektion Bravikens ordförande

Braviken

Platschef: Fredrik Holgersson

Startade: 1977 med PM 51

Produktion: 600 000 ton

Vedförbrukning: 1,1 miljoner fub m3 gran

Omsättning: 2 350 MSEK

Antal anställda: 400 personer

PM52 - Startade: 1986

Virabredd: 9 150 mm

Längd: 110 m

Produktionshastighet

1 630 m/min

Produktion: 290 000 årston

PM53 - Startade: 1996

Virabredd: 9 650 mm

Längd: 120 m

Produktionshastighet

1 800 m/min

Produktion: 310 000 årston

1 MAJ I BILD

Ca 60 personer samlades på torget. Sven Fredriksson stod för underhållningen.

Christer Hallingström

Anders Lidén

Ulrika Falk (s) - kommunalråd

Sommaren är solsäkrast på Åland

Jajamensan – det lilla öriket mitt i Östersjön har flest soltimmar i Norden. Med oss kan du se Åland från green eller cykelsadeln, bo mitt i Mariehamns nöjeskvarter eller i egen stuga direkt vid havet. Vad du än väljer lovar vi en skön semester i en skärgård lika vacker som Stockholms, men utan trängseln och hajpen.

Dagskryssning med Rosella

Kapellskär–Mariehamn

Prisex **15:-** per person.

Anslutningsbuss
från ett
flertal orter,
från 20:- t/r.

Åland över dagen – heldagsutflykt

Åk med Rosella kl 09.00, gå av i Mariehamn och upplev Åland under 6 timmar. Strosa omkring i staden, besök ett museum, hyr en cykel eller ta ett dopp. 18.30 går Rosella tillbaka till Kapellskär. Prisex **15:-** per person.

Packa med bilen till Åland

Båtresa Kapellskär–Mariehamn eller vice versa, enkel väg för upp till fem personer plus personbil.

Prisex **220:-**

Semestra i egen stuga

Bo direkt vid havet, mitt i skogen eller i en mysig stugby.

Läs mer och boka på Vikingline.se/stuga.

Minisemester i Mariehamn

Båtresa **Kapellskär–Mariehamn** t/r med en natt i dubbelrum inkl frukost på Park Alandia.

Prisex **605:-** per person. Kod SKHOT.

Tips!
Missa inte Ville
Vikings egna
familjerum!

Buskul för barnen

Förtjusta miner – det kan alla räkna med som bokar övernattnig i Park Alandias fina Ville Viking-rum.

Båtresa Kapellskär–Mariehamn t/r, del i Ville Vikings familjerum inkl frukost och morgonbastu med pool för två vuxna + två barn under 12 år. Prisex **1530:-** per familj. Kod VILLE.

Läs mer och boka på Vikingline.se/rosella

VIKING LINE

Vid bokning på 08-452 40 00 eller i butik/terminal tillkommer en serviceavgift.

Några av 68ans deltagare på ABF Norrtäljes årsmöte

Våravrundning och höstupptakt

Efter årsmötet har det skett några förändringar på studiesidan. Studiekommittén har fått en ny ledamot – Jaana Kuusisto, PM 11. Kvar i kommittén är Taisto Hautala och studieorganisatören Roger Berglund. Som ny studieuppsökare valdes Mikael Holmberg, Emb. Övriga uppsökare kan du se i rutan här intill.

ABF Norrtälje har hållit sitt årsmöte och vi var representerade med 5 ombud. Anders L, Erik A, Ulla S, Voukko T och Roger B. Totalt var det 69 mötesdeltagare närvarande. Verksamheten 2015 har mycket präglats av asylverksamheten där man haft utbildningar i samhällskunskap, svenska mm, fr f a i Bergby och Skebo. Språkcaféer har varit lyckade och ska startas nya. En ny datalärare har tagit över. Lyckade Musikcaféer i Norrtälje, har prövats även i Hallstavik. ABF Norrtälje har 42 % av studieförbundens verksamhet men behöver ändå öka för att klara ekonomin och nya satsningar. Årets resultat blev minus 84.702 kr som fördes över i ny räkning. Stefan Åhman (Hyresgästerna) kvarstår som ordförande.

Under våren har ABF också anordnat en studieorgani-

satörsutbildning som två av våra kommittéledamöter deltog i.

Vår egen studiecirkel i släktforskning avslutades i mars och i den deltog åtta medlemmar.

På kontaktombudsträffarna fortsätter våra utbildningsinslag. Senast deltog Håkan Svärdman från Folksam som berättade om och jämförde välfärdssystemen i Norden samt LO-juristen Claes-Mikael Jonsson som arbetat med en rapport till LO-kongressen i år som handlar om arbetslösheten och de växande orättvisorna i Sverige. På höstens första KO-träff kommer bl a Pappers förbundsekonom Christer Larsson att hålla en light-utbildning om att läsa företagsbokslut.

Till utbildningssatsningarna kan vi också räkna de två pensionskvällar som vi anordnade tillsammans med Folksam tidigare i år. Claes Durgé gick igenom hur pensionssystemen fungerar och vad man bör tänka på samt svarade på frågor. De som önskade kunde boka in tider för personlig rådgivning. Här kan vi passa på att nämna att vår senaste försäkringsinformatör, Peter Nilsson, TMP kommer att gå, med start i maj, en grundutbildning för uppdraget. Vidareutbildningen för övriga informatörer blir i början av oktober.

På skyddssidan har chefer, skyddsombud m fl deltagit i en utbildning kring den nya AFS:en (föreskrift från Arbetsmiljöverket) om organisatorisk och social arbetsmiljö, det vi till vardags kallar psykosocial arbetsmiljö. Kursledare var Armine Wannesian från Previa.

De LO och förbundskurser som närmast är aktuella är:

- ♦ Kvalificerad förhandlingsteknik, 8-10/6, Runö
- ♦ Retorik, 13-15/6, Runö
- ♦ Att informera och agitera, 15-19/8, Runö. Förbundskursen, 13-15/9 (steg I) + 11-14/10 (steg II), Rönneberga.
- ♦ Lag & Avtals-kursen, 3-5/10 (steg I) + 8-10/11 (steg II), Göteborg
- ♦ Pappers Miljökurs, 11-13/10 (steg I) + 8-10/11 (steg II), plats inte bestämd

På Gävle-Dala-distriktets studiekonferens i Uppsala i maj kommer studiekommittén plus Mikael Holmberg att delta på. Där medverkar bl a Anita Erkus som har arbetsmiljöutbildningar på sin lott på Runöskolan, Hanna Kharazmi Holmer verksamhetsutvecklare på ABF förbundet samt Michael Gylfe från Fors, Avesta som är distriktets nye representant i Pappers Centrala Arbetsmiljökommitté.

När sommaren sen är över börjar en ny studiesäsong

och för vår del är startskottet den uppsökarträff som är planerad till 2 september.

Roger Berglund, studieorganisatör

STUDIEUPPSÖKARE

Taisto Hautala

Anders Lidén

Jaana Kuusisto

Ann-Britt Mattsson

Peter Nilsson

Vuokko Taipale

Lars-Åke Gardehed

Mikael Holmberg

Roger Berglund

Pensionsinformation

ID-stöld täcks av Pappers hemförsäkring

ID -stölderna ökar. Försäkringsbolaget Folksam behandlar varje månad drygt 50 ärenden av ID-stöld eller misstänkt ID-stöld.

– Problemet växer i stadig takt. Ljusklimten är att allt fler Folksamkunder inser att det finns hjälp att få via hemförsäkringen, säger Erik Arvidsson, skadeförebyggare på Folksam.

I Pappers hemförsäkring finns möjligheten att kontakta en support, dygnet runt, som hjälper till att förebygga, upptäcka och begränsa skadeomfattningen vid ID-stöld.

– En ID-stöld blir för många en tröstlös och tragisk följetång utan slut. Och även om alltför många kunder hör av sig så är det nog tyvärr fortfarande så att många sliter med detta själva utan att veta om möjligheterna att få stöd och hjälp via försäkringen utan självrisk, säger Erik Arvidsson.

Enligt Erik Arvidsson är en av anledningarna till att många är utsatta utan att veta om det att ID-skurkarna numera tar reda på mycket om den person vars identitet de stulit.

– Vet man var offret bor kan skurkarna begränsa exempelvis kortköp till mindre summor i offrets egna bostadskvarter. På så sätt kan skurkarna hålla på i månader utan att bli upptäckta, säger Erik Arvidsson.

I dag utsätts viktiga myndigheter, storbanker och försäkringsbolag för nätattacker varje sekund under dygnet i syfte att fiska efter identitetsuppgifter. De ekonomiska drivkrafterna är enorma, då varje stulen identitet betingar mellan 450 och 500 kronor på den svarta marknaden på skurksajter på Internet.

Hur mycket ID-stölderna kostar samhället finns det inga bra beräkningar på för närvarande, enligt Erik Arvidsson.

– Det är svårt att precisera. Men den här typen av brott har genomgripande effekter då de tär på medborgarnas förtroende för vårt samhälle.

Erik Arvidsson har heller ingen patentlösning på hur samhället bör angripa problemet. Men som privatperson kan man i alla fall hålla ögonen på vissa faktorer, anser han.

– Alla bör noggrant skydda sitt personnummer. Skaffa lås till din brevlåda och riv bort dina personuppgifter från papper du slänger eller återvinner. Och självklart ska du vara mycket restriktiv med dina personuppgifter på internet, säger Erik Arvidsson.

Goda råd för att undvika ID-stöld:

- Lämna inte ut ditt personnummer utan att veta vad det ska användas till.
- Riv sönder papper som innehåller personuppgifter innan du slänger dem.
- Riv bort dina personuppgifter från papper som du lämnar till återvinning.
- Lämna inte ut personliga uppgifter via telefon, internet eller e-post om du inte med säkerhet vet vem du har att göra med.
- Skriv in den webbadress du vill besöka istället för att klicka på länkar som skickas i e-post.
- Byt till en låsbar brevlåda.
- Reser du bort en längre tid är det bäst att eftersända eller be en vän ta in din post.
- Lämna inte ut alltför detaljerad information om dig själv på Facebook och liknande sociala nätverk.
- Folksams hemförsäkring som ingår i Pappers medlemskap erbjuder omfattande hjälp, om man skulle råka ut för en ID-stöld (supporten träffas på 0771-19 00 01, dygnet runt).

Vill du som medlem i Pappers gå igenom dina försäkringar och din pension så kommer Erik från Folksam till Röda Villan med jämna mellanrum. Kontakta Ulrika på avdelningen så bokar hon in dig.

DÅ KAN DU GÅ I PENSION

68, 70 eller 75 – vilken är den nya pensionsåldern? Något entydigt svar på frågan finns inte.

– Men allt tyder på att vi i framtiden måste arbeta längre än i dag innan vi lämnar arbetslivet, säger Folksam LO Pensions vd Robert Lundberg.

Pensionen kan kännas långt bort. Och kanske till och med längre bort än för några år sedan. Mycket tyder nämligen på att vi i framtiden kommer att tvingas arbeta längre än till 65, innan vi pensionerar oss.

90-talisterna har helt andra villkor

Robert Lundberg är vd på Folksam LO Pension. Han ser två stora förklaringar till det:

– Dagens pensionssystem bygger på att vi ska finnas i arbetslivet i 40 år innan vi pensionerar oss. Men 90-talisterna har helt andra villkor än tidigare generationer. Dagens yngre generationer förväntas nämligen ha förmånen att leva längre än de som går i pension de närmaste åren, till exempel 90-talisternas mor- och farföräldrar. Samtidigt har de som är unga svårare att komma ut på arbetsmarknaden och är äldre när de börjar jobba. Därför kommer de också att vara äldre när de pensioneras, säger Robert Lundberg och fortsätter:

– Pensionen ska helt enkelt räcka i fler år och då måste man jobba under en längre tid för att få ihop tillräckligt med pengar.

Extra viktigt med tjänstepension

För att få en bra pension poängterar Robert Lundberg att det är viktigt att arbeta på en arbetsplats med kollektivavtal. Då får du nämligen tjänstepension från din arbetsgivare.

– I dag hinner man ofta med flera arbetsgivare under sitt liv och då är det extra viktigt att man själv håller koll. Jobbar du utan kollektivavtal är det inte säkert att du får någon tjänstepension och på det kan du förlora väldigt mycket pengar, säger Robert.

5 000 mer i månaden

Han berättar att man brukar räkna med att LO-medlemmar som jobbar under kollektivavtal får 5 000 kronor mer i månaden i pension än de som jobbar utan avtal.

– Man säger att tjänstepensionen är värd någonstans runt 1,4 - 1,8 miljoner kronor. De här pengarna gör stor skillnad och kan avgöra om du får det liv du vill ha som pensionär.

Ditt val av pensionsförvaltare har betydelse

För de flesta handlar det om några procent av lönen som sätts in på tjänstepensionskontot varje år. Arbets-tare inom den privata sektorn som har Avtalspension SAF-LO får till exempel 4,5 procent av årslönen insatt på kontot plus 30 procent på den del av årslönen som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp (2016: 444 750 kr).

– Det är du själv som väljer vem som ska förvalta dina pensionspengar och det gäller att göra ett smart val eftersom till exempel avgifter kan äta upp onödigt mycket av din pension.

Hög avkastning och låg avgift ger mer i pension

Robert förklarar att hela poängen med att Folksam LO Pension en gång i tiden startade, som ett samarbete mellan LO, dess fackförbund och Folksam, var just att värna om LO-medlemmarnas pensioner.

– Det är vårt uppdrag och därför har vi alltid haft låga pensionsavgifter och jobbar för att medlemmarna ska få en så hög avkastning som möjligt på sina pensions-pengar. Och vi har lyckats bra. Vår fondförsäkring hade till exempel bäst femårsavkastning bland jämförbara bolag när tidningen Risk & Försäkring gjorde sin jämförelse 2015, avslutar Robert.

Nyfiken på vilken summa arbetsgivaren sätter in i din tjänstepension? Kolla på folksamloension.se

Rom

ITALIEN

Den eviga staden

Ryggsäckarna packade, extra koll, biljetterna, pass, karta, busskortet (som redan är inhandlade tack vare internet) gav vi oss iväg en tidig morgon i oktober till Rom, flygresan tog bara 2½ timme. Vi landade på Rom-Ciampino och vädret var svensk högsommar. Fram med karta och busskort här skulle det turistas med en gång!

Att åka buss i Rom är bara det en upplevelse när man tror att bussen är så full och det absolut inte går in någon mera, kan italienare klämma in ytterligare 15 personer.

Första dagen avverkade vi: Fontana di Trevi, sedan juni 2014 har fontänen varit tömd på vatten och stängd på grund av renoveringen. Utöver en tom fontän har turisterna i Rom mötts av en avspärrning. Turister har dock fått möjlighet att gå ut på en temporär bro och gå ovanför fontänen. Man har fått möjligheten att kasta mynt i en liten temporär bassäng. Fjuttigt kan tyckas, men symboliken av att kasta ett mynt i lyckofontänen fanns kvar.

Efter en god lunch som naturligtvis bestod av pasta och ett gott glas vin tog vi oss till Piazza Venezia Rom.

Palazzo Venezia började byggas 1455 och namnet kommer från att det en gång i tiden användes som Venedigs ambassad (Venezia är det italienska ordet för Venedig). I byggnaden inryms i dag ett museum, Museo del Palazzo di Venezia, som innehåller konst från den tidiga kristendomen fram till renässansen, bl.a. terrakottaskulpturer av Bernini.

Nu var det dags att leta upp hotellet. Det tog ca 20 minuter med lokalbussen att ta oss till hotellet. Bussystemet i Rom är inte det enklaste, men tack vare alla snälla italienare och ett bra kroppsspråk (eftersom vår italienska inte är så bra fick vi använda kroppsspråket ganska mycket) så blev det inte många missöden denna vecka. Och det är betydligt lättare att åka buss än tunnelbana i Rom.

Resten av veckan så hann vi med; Colosseum, i arenan, som rymde 55 000 åskådare, kunde man få se allt från gladiatorspel och teater till avrättningar och strider mellan vilda djur. Åtskilliga krigsfångar,

brottslingar och slavar fick sätta livet till för att roa publiken.

Spanska Trappan: Trappan och torget nedanför, Piazza Spagna, är idag en samlingsplats i Rom där man träffas och umgås.

I kvarteren intill trappan hittar den som är ute efter dyra märkeskläder den perfekta shoppingen. Här har alla de stora märkena egna butiker. Men det gäller att man har gott om pengar!

Perestkyrkan och Vatikanen ; Här måste man ta sig tid (och ork) att ta sig upp på toppen av Peterskyrkan. Då belönas du med en utsikt där du bl.a. kan titta in i Vatikanstaten och se hur Påven bor. Här kan du även se Pietà som är en marmorskulptur utförd av Michelangelo Den föreställer Jungfru Maria som håller sin döde son Jesus i knät.

Piazza Navona Rom: Piazza Navona är ett ställe med torghandel, restauranger och fik, en och annan konstnär eller artist visar också upp sina färdigheter.

Pantheon Rom; Pantheon i Rom är både ett vackert arkitektoniskt mästerverk och en byggnadstekniskt enastående konstruktion. Michelangelo lär har sagt följande om Pantheon: "ritat av änglar och inte av människor"

Man kan berätta så mycket om Rom. En helt underbar stad med många gamla anor överallt, inte en skyskrapa man ser. Att bara vandra runt äta god mat, dricka något gott, sitta i alla underbara parker, bland ruiner mm. mitt i storstadsvimlet kan verkligen rekommenderas, hit reser vi nog igen. Att resa till Rom, i ryggsäck och att ta sig runt med lokaltrafik är mycket billigt.

Viktor Emanuel-monumentet - den okände soldatens grav

Colosseum

Interiör från en av Roms alla gamla fina kyrkor

På väg ner till Trajanuskolonnen

Pietà är en marmorskulptur utförd av Michelangelo

Ponte Sant' Angelo bron till Castel Sant Angelo

FAKTA OM ROM

Land: Italien

Yta: 1 285,31 km²

Folkmängd: 2 869 461

Flod: Tibern

Grundad: 753 f.Kr

Höjdläge: 20 m ö.h

Piazza Navona

NR 1 KRYSSLÖSNING

V	Å	R	V	Ä	R	M	E
---	---	---	---	---	---	---	---

Vinnare av kryss nr 1 är:

1: pris - Kristian Lönnqvist - ved och massa

2: pris - Lena Lönnqvist - Huvudlab

MUMSBITAR

Chokladfondant med smak av chili

Fyra portioner

2 ägg	100 g smör
2 äggulor	2,5 msk vätemjöl
2 msk strösocker	
100 g mörk choklad med chilismak	

Att lyckas med chokladfondant är inte svårt, men det kräver att man håller lite koll när de väl är inne i ugnen. Ett tips är att provbaka en fondant först för att se hur lång tid det tar. I detta recept används choklad med chilismak, men det går minst lika bra med en vanlig mörk choklad av god kvalitet. Servera med lättvispad grädde.

Så här tillagar du receptet (30 minuter):

1. Sätt ugnen på 225 grader. 2. Vispa ihop ägg, äggulor

och socker. 3. Hacka chokladen grovt. Smält smöret och tillsätt chokladen. Rör runt tills all choklad är smält. 4. Blanda samman äggvispet med chokladen. Sikta ner vetemjölet. 5. Smörj 4-6 portionsformar med smör. Fördela chokladsmeten i formarna. 6. Grädda i mitten av ugnen ca 7-10 minuter beroende på formarnas storlek. När fondanten är färdig brukar det bildas en förhöjning i mitten. 7. Servera direkt tillsammans med lättvispad grädde

KALENDARIUM 2016

Styr	Styrelsemöte
AVD	Avdelningsmöte
KO	Kontaktombud
HKO	Huvudkontaktombud

STYR	AVD	KO-träff	HKO-träff	Anmärkningar	Tid
01 juni	31 aug	9 sep	26 aug	Förbundsmöte	25-26 maj
29 juni	28 sep	4 nov	21 okt	Distriktsmöte	6-7 okt
27 juli	26 okt			Förbundsmöte	23-24 nov
24 aug	30 nov				
21 sep					

■ KRYSSET BÖRJE NORDSTRÖM

Dags för ett nytt kryss. Du behöver inte lämna in hela krysset när du löst det. De bokstäver som hamnat i de tonade rutorna bildar ett "lösenord".

Lämna in detta lösenord tillsammans med ditt anst-nr, namn och avd. så deltar du i dragningen.

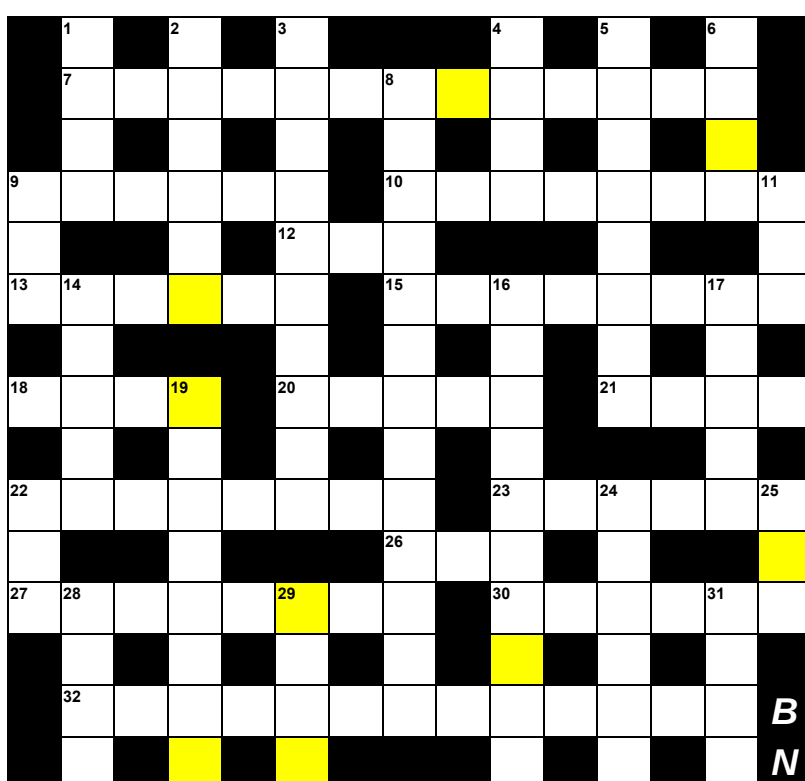
Du kan även maila lösenordet till oss :

avd.68@holmenpaper.com

Bland de inlämnade rätta svaren kommer vi lotta ut:

1: pris 2 st trisslotter

2: pris 1 st trisslott

Lodrätt

1. Beatles sjöng om en gul
2. Mannekäng
3. Skar genom den lilla industriorten
4. Fiskenät
5. Körde med påhängsmotor
6. Orkaners cenrum
8. Bodil Malmsten
9. Bön om hjälp
11. Två fot
14. Åbo
16. Montör
17. Kan ge andnöd
19. Robinson
22. Danstillställning
24. Skapar damhatt
25. Våtmark
28. Tillgänglighet för tjänst
29. Träd med röda bär
31. Gröna ön

Vågrätt

7. Rosen i Folkets Hus	21. Rockgrupp och spel
9. Arbetskonflikt	22. Ogenomtränglig vegetation
10. Utmärker zebbor	23. Trådlös djungeltelegraf
12. För svenska turister	26. Sur åsna
13. Elegant	27. Beige
15. Är även argentinaren	30. Mahatma Gandhi
18. Raggarens tjej	32. Trodde Birgitta hon såg i
20. Kallas ofta Torsten	Finsta

Stå upp för den svenska modellen!

Tillsammans måste vi se till att både arbetslösa och de som får stanna i Sverige jobbar och bidrar till samhällsbygget.

Vi i Pappers tar därför strid för:

- En arbetsmarknad där arbetsgivare och fackliga organisationer bestämmer löner och villkor. Politiker ska se till att fler kan jobba – inte sänka löner.
- En bättre välfärd för alla. Då behövs fler anställda i skolan, sjukvården och äldreomsorgen – inte fler skattesänkningar.
- Ett samhällsbygge där vi investerar tillsammans i utbildning, bostäder, företagande och klimatsmart infrastruktur. För Sveriges styrka är sammanhållning – inte växande klyftor.

Men nu attackerar de borgerliga partierna den svenska modellen genom att lägga fram förslag om sänkta löner, sämre arbetsvillkor och nya nedskärningar.

Därför behövs ditt stöd. I Sverige ska alla kunna leva på sin lön. Ta ställning för den svenska modellen!

LAYOUT: Pappers avd 68
FRAMSIDA: Aleksandar Srndovic
BAKSIDA: Aleksandar Srndovic
NÄSTA NR: September 2016
ANSVARIG UTGIVARE :
Aleksandar Srndovic

REDAKTIONEN:
Anders Lidén
Roger Berglund
Taisto Hautala
Aleksandar Srndovic
Pernilla Westman

KONTAKT: Pappers avd 68
Tyskavägen 1
763 81 Hallstavik
0175 26 390
www.avd68.com

